

absztrakt

Az **Absztrakt** a Közgazdaság- és Regionális Tudományi

Kutatóközpont tudományos hírlevele, amely közérthető és olvasható formában tájékoztat a központ három intézetében zajló munkáról, eredményekről, nyilvános programokról, közgazdaságtanról, regionális tudományról és a kapcsolódó tudományterületekről. Célunk, hogy betekintést nyújtsunk munkánkba és közelebb hozzuk a tudományt a mindennapi élethez.

Esszék

[Absztrakt < latin: abstract (elvont) < abs-, ab- (el; határozói előtag l.) + traho (húz, von)]

IV. évfolyam 1. szám

2021. március 18.

Árverések – elmélettől a gyakorlatig: a 2020-as közgazdasági Nobel-emlékdíjról

Simonovits András (KRTK KTI)

Eső Péter (Oxfordi Egyetem Közgazdaságtan Tanszék)

„A Svéd Nemzeti Bank 2020-as közgazdasági Nobel-emlékdíját az árverések elméletének továbbfejlesztéséért és új árverési formák kidolgozásáért kapta két amerikai kutató: Paul R. Milgrom és Robert B. Wilson. Ennek kapcsán röviden áttekintjük az árverésemélet fejlődését, különös tekintettel a most jutalmazott tudósok munkásságára.” **Tovább**

Robert Wilson (balra) és **Paul Milgrom** (jobbra) *Forrás*

Magyar Tudomány, 182. évf. 2. sz. 2021. pp. 217–225.

Amartya Sen *Forrás*

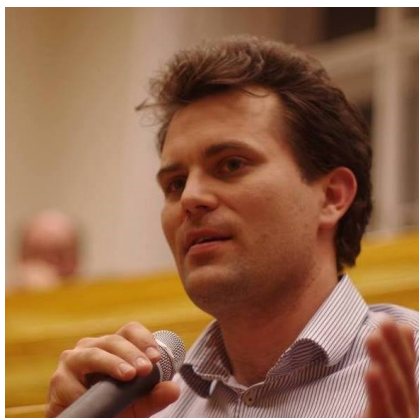
Amartya Sen és Az igazságosság eszméje

Molnár György (KRTK KTI)

„Amartya Sen eddigi hatalmas életművében az igazságtalanság elleni küzdelem az a szempont, amely mágnesként rendezi össze az őt élete során foglalkoztató problémák nagy részét. A mű rávilágít, hogy milyen etikai szempontok és milyen belső logika kapcsolja egymáshoz a társadalmi választás elmélete, a jóléti közgazdaságtan, a női–férfi egyenlőtlenség, az éhínségek gazdaságtana, a fejlődési közgazdaságtan és számos más területen folytatott kutatásait, hogyan tartozik össze a közgazdaságtani és a filozófiai megközelítés. Tíz évvel ezelőtti könyve magyar fordításának megjelenése jó alkalmat teremt ennek végiggondolására.” **Tovább**

Közgazdasági Szemle, 68. évf., 2021. március

KRTK interjú

Az adatok teszik a történeteket tényekké

Horn Dániel 2019 szeptembere óta irányítja a Közgazdaság-tudományi Intézetet. Saját elmondása szerint soha nem volt kérdés számára, hogy mi lesz belőle, szülei, sőt nagyszülei is közgazdász-pedagógusok voltak. Kezdő oktatókutató éveit az Oktatási Minisztérium háttérintézetében töltötte, majd Kertesi Gábor áthívta a KTI oktatókutató csoportjába. Idővel önálló kutatócsoportra vágyott, azonban úgy alakult, hogy ehelyett az egész intézet vezetésére kapott lehetőséget. Az interjúban olvashatunk a KTI igazgatójának a kísérleti közgazdaságtanhoz való kapcsolódásáról, oxfordi szerkesztőbizottsági munkájáról és improvizációs színészi elhivatottságáról is. [Tovább](#)

Kutatások

Munkaerőpiaci Tükör, 2019.

Megjelent a Munkaerőpiaci Tükör legújabb, immáron 21. kötete. A KRTK Közgazdaság-tudományi Intézete 2000-ben indította el a magyarországi munkapiac és foglalkoztatáspolitikai aktuális jellemzőit bemutató és a témakör egy-egy területét részletesen elemző Munkaerőpiaci Tükör című évkönyvsorozatot. Az idei kötet *Közelkép* című fejezete az egészségi állapot, az egészségügyi ellátások

igénybevétele és a munkaerő piaci helyzet (gazdasági aktivitás, foglalkoztatás, keresetek, munkapiaci körülmények) közötti összefüggéseket vizsgálja. A kapcsolat komplex: egyrészt egészségi állapotunk befolyásolja foglalkoztathatóságunkat, másrészt munkapiaci helyzetünk és munkakörülményeink vissza is hatnak egészségünkre. A *Közelkép* írásai különböző élethelyzetekben – a gyermekkortól kezdve egészen az időskorig – elemzik ezt a kétirányú kapcsolatot. Az egyes fejezetek megírásánál a szerzők igyekeztek kitérni a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos hatásokra. [Tovább](#)

Regionális különbségek Európában a cukorbetegség kialakulásában

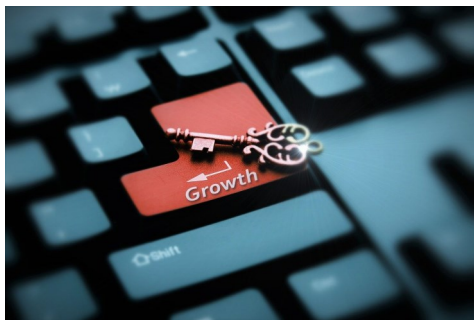
Annak esélye, hogy hatéves távlatban valakinél cukorbetegséget állapítanak meg Kelet-Európában és Dél-Európában, több mint kétszer magasabb, mint Európa nyugati országaiban, derül ki **Elek Péter** és **Bíró Anikó** (KTI) *Economics and Human Biology*-ban megjelent tanulmányából. A kutatók számításai alátámasztották, hogy ezek a különbségek nem magyarázhatók a népesség demográfiai összetételéből adódó

különbségekkel, iskolázottsági szintjükkel vagy gazdasági aktivitásukkal. Sokkal inkább olyan tényezők játszanak szerepet, mint az adott ország egészségügyi ráfordításai vagy az orvosok elérhetősége. A cikk rávilágít arra, hogy Kelet-Közép-Európában a korábbiaknál nagyobb hangsúlyt kell helyezni a cukorbetegség megelőzésére a magas kockázatú csoportokban. [Tovább](#)

Külső hőmérséklet hatása a spontán vetélésekre

A terhesség alatti külső hőmérséklet és a humán embriók mortalitása közötti összefüggésekre vonatkozó ismereteink korlátozottak. A korábbi szakirodalomból hiányoznak az oksági kapcsolatot vizsgáló elemzések és a terhesség korai szakaszában bekövetkező spontán vetélésekkel foglalkozó tanulmányok.

Hajdu Tamás (KTI) és **Hajdu Gábor** *Scientific Reportban* megjelent tanulmányukban a fogantatás utáni néhány hét hőmérsékletének hatását elemzik a klinikailag nem megfigyelt (korai) spontán vetélésekre. Eredményeik szerint a fogantatás utáni néhány hét magas hőmérséklete növeli, míg a hidegebb hőmérséklet csökkenti a korai spontán vetélések számát. **Tovább.**

Növekedésösztönzés, verseny és versenyképesség

A gazdasági növekedés mutatóit hallva gyakran elgondolkodik az ember, vajon miért van szükség állandó gazdasági növekedésre, egyáltalán kivitelezhető-e tartós, hosszú távon fenntartható növekedés korlátos erőforrások mellett? **Kőrösi István** (VGI) *Pázmány Péter Egyetem kiadványában* megjelent tanulmányában – elsősorban európai példákon keresztül – mutatja be a legfontosabb növekedésösztönzési elméleteket, azok gazdaságpolitikai megvalósítását és tényleges

versenyképességi hatását. A szerző ütközteti, kritizálja az egymással gyakran vitázó elveket és a belőlük levezethető gazdaságfejlesztési elképzeléseket, majd külön fejezetben tekinti át az EU-országok versenyképességére ható fő tényezők alakulását és a **Global Competitiveness Report 2019** adatait.

Tovább

Feltörekvő multinacionális vállalatok Kínában és Brazíliában

A feltörekvő országok multinacionális vállalatainak globális terjeszkedésében központi szerepet játszanak saját kormányzataik. Az egyik legkézenfekvőbb példa Kína és a kínai cégeknek a globális piacra lépése, amelyek háttérében számos pekingi kormányzati ösztönző található. A brazil modell sok tekintetben alapvetően különbözik a kínaitól, ugyanakkor a „nemzeti bajnok” vállalatok külföldi piacra lépését ott is kiterjedt kormányzati eszköztár támogatja.

Ricz Juditnak és **Szunomár Ágnesnek** (VGI) a *Külügyi Szemlében* megjelent írása a két ország főbb hasonlóságait és különbözőségeit tárja fel esettanulmányok segítségével. **Tovább**

Kistermelői sikerek a COVID-19 járvány első hullámában

A járvány teremtette új helyzet kihívások elé állította az évek óta erősödő helyi élelmiszer-ellátó rendszereket is. A helyben elérhető áruk iránti kereslet hirtelen megugrott, amely versenyhelyzetet teremtett a szolgáltatók között. Hogyan reagáltak a gazdák a hirtelen megugró keresletre? Érezhető volt-e az a hatás a kisebb településeken is? Milyen értékesítési csatornák bizonyultak a legsikeresebbnek? **Benedek Zsófia,**

Baráth Lajos, Fertő Imre, Nemes Gusztáv, Szabó G Gábor, Orbán Éva (KTI) és kutatótársaik 136 kistermelővel készített interjú felvétel eredményeit ismertetik a Statisztikai Szemlében. **Tovább**

Zsugorodó városok és társadalmi egyenlőtlenségek Magyarországon

Magyarország népessége 1980 óta folyamatosan csökken: az 1980-as csúcshoz képest (10 709 000 fő) 2020-ra több mint 930 000 fővel csökkent a népesség. Ez az utóbbi években együtt járt azzal, hogy több tízezer (egyes becslések szerint több százezren) költöztek külföldre. Bár Magyarország esetében csak az elmúlt évtizedben vált erőssé a migrációs tendencia, a környező kelet-közép-európai országokban már évtizedekkel ezelőtt hasonló folyamatok indultak el. A népességcsökkenéssel együtt jár az egykor dinamikus fejlődő városok lakosságának csökkenése vagy ahogy a szakirodalom említi: a városok zsugorodása. A **Szociológiai Szemle** tematikus lapszámának bevezető írásában **Jelinek Csaba** és **Virág Tünde** (RKI) tekintik át a magyarországi városi zsugorodás dinamikáit formáló politikai, gazdasági és társadalmi tényezőket és tendenciákat. A lapszám cikkeiben olvashatják **Virág Tünde** két zsugorodó középvárosra vonatkozó elemzését, **Németh Krisztina** (RKI) írását, amelyben a térbeli-társadalmi mobilitást elemzi egy család költözésén keresztül, valamint **Kovai Cecília** (RKI) a tanodaprogramokról és a hátrányos helyzetű roma gyermekek társadalmi mobilitásáról szóló tanulmányát. **Tovább**

lakosságának csökkenése vagy ahogy a szakirodalom említi: a városok zsugorodása. A **Szociológiai Szemle** tematikus lapszámának bevezető írásában **Jelinek Csaba** és **Virág Tünde** (RKI) tekintik át a magyarországi városi zsugorodás dinamikáit formáló politikai, gazdasági és társadalmi tényezőket és tendenciákat. A lapszám cikkeiben olvashatják **Virág Tünde** két zsugorodó középvárosra vonatkozó elemzését, **Németh Krisztina** (RKI) írását, amelyben a térbeli-társadalmi mobilitást elemzi egy család költözésén keresztül, valamint **Kovai Cecília** (RKI) a tanodaprogramokról és a hátrányos helyzetű roma gyermekek társadalmi mobilitásáról szóló tanulmányát. **Tovább**

A jó várostervezés oldhatja a jövedelmi egyenlőtlenségeket

Ismert szociálpszichológiai megfigyelés, hogy az ember hajlamos olyanokkal barátkozni, akik hasonló társadalmi körülmények közül jönnek. A kapcsolathálózatok spontán kialakulásának egy másik meghatározó módja az ismerős ismerősével történő barátkozás. Ezek a folyamatok alapvetően felerősítik a különböző társadalmi csoportok egymástól való elszigetelődését. **Lengyel Balázs** (KTI), **Ságvári Bence** és **Tóth Gergő** (KTI), valamint szerzőtársaik hazai

adatokon mutatják be, hogy a tudatos várostervezés hogyan játszhat döntő szerepet kapcsolathálózatainkra és ezen keresztül az egyenlőtlenségek feloldására is. A tanulmány szerint a városokon belüli a nagy távolságok, a szolgáltatások központban való koncentráltasága és a városban lévő fizikai korlátok, például a vasutak, a folyók vagy a főutak egyaránt nehezítik a találkozásokat, és növelik a hálózati szegregációt. Az angol nyelvű tanulmány a *Nature Communications* folyóiratban olvasható.

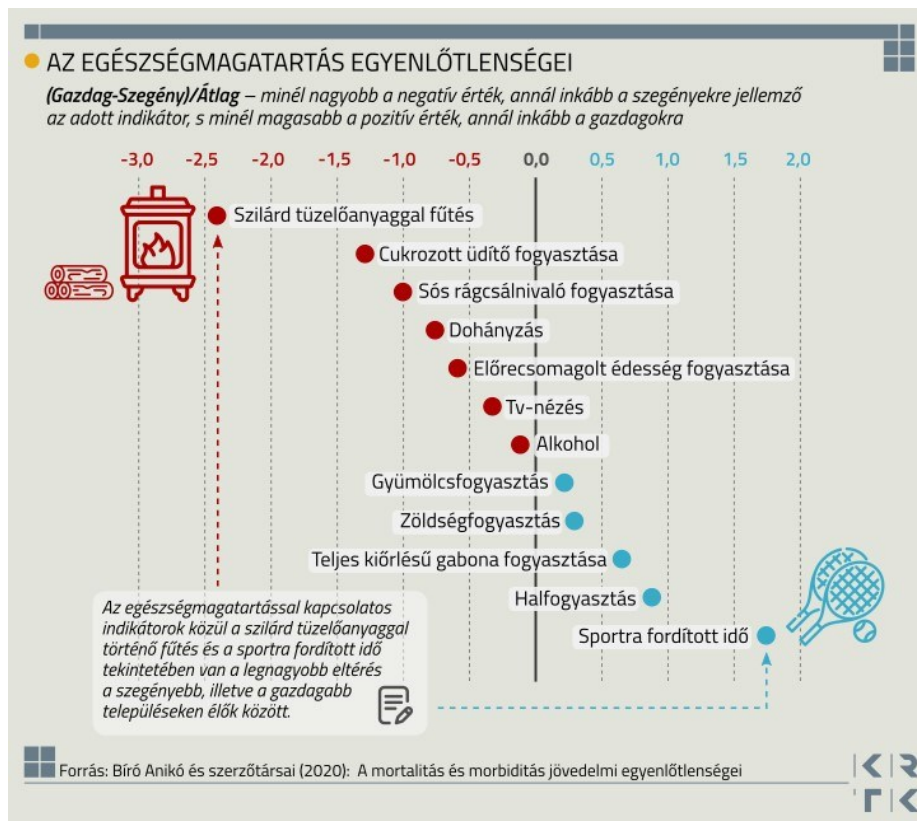
Tovább

Szociális szövetkezetek periférikus térségekben – a sikeres működés feltételei és akadályai

A szociális szövetkezetek – az emberközpontúságának köszönhetően – egyre nagyobb népszerűsége tesz szert a világ minden részén, és a helyi érdekekre összpontosítanak a globalizálódó világ negatív hatásainak ellenében. Szokás egyfajta szövetkezeti identitástudatról is beszélni, amely olyan értékeket és elveket takar, mint az önszegélyezés, egyenlőség, méltányosság vagy szolidaritás. Magyarországon a szövetkezetek népszerűsége azonban egyre csökken. 2015-2016-ban évente átlagosan közel 500 új szociális szövetkezetet jegyeztek be, míg 2018-ban csak 50-et, és 327-et véglegesen fel is számoltak. Mi állhat e kedvezőtlen fordulat mögött? **Póla Péter** és **Finta István** (RKI) mélyinterjúk és kérdőíves felmérések segítségével kutatták a Baranya megyében működő szociális szövetkezetek működését. Vizsgálataik azt mutatják, hogy a szociális szövetkezetek fenntartható választ képesek nyújtani a helyi problémákra, működésük hatékonyabbá tételéhez azonban külső, kormányzati támogatásra lenne szükség. **Tovább**

Színes statisztika

Háttér tanulmány: **Munkarópai Tükör, 2019.**

Infografika: **Zsubori Ervin**

Cikkajánló

Sajtószemle

Virág Tünde, Jelinek Csaba: **A magyar városok háromnegyede zsugorodik, és alig tud tenni valamit ez ellen (podcast)** – g7.hu, 2021. február 21.

KRTK –Portfolio Blog

A **KRTK a Portfolio.hu** pénzügyi gazdasági hírportállal együttműködésben **közös blogot** indított, ahol a KRTK kutatói osztják meg gazdaságelemzési írásait.

Lennert József: **Ábrákon mutatjuk, miért terjedhet olyan gyorsan a koronavírus-járvány Magyarországon**
2021. március 18.

Mezei Cecília, Varjú Viktor: **Mit dobunk ki a kukába? – Feltérképeztük a hazai hulladék helyzetet**
2021. március 12.

N. Rózsa Erzsébet: **Újraindul-e az iráni nukleáris megállapodás?** – 2021. március 02.

Bíró Anikó, Branyiczki Réka, Elek Péter: **Koronavírus: mutatjuk, melyik intézkedést szegik meg legtöbben és melyiket tartják be Európában** – 2021. február 23.

Varga Júlia: **Mennyi orvos hagyta el valójában Magyarországot? Három ábrán a valóság** – 2021. február 16.

- Prinz Dániel: **Ha szegény településen élsz, rövidebb életre számíthatsz** – 2021. február 11.
- Köllő János: **Csak a halál biztos? - Munkahelyi balesetek Magyarországon** – 2021. február 4.
- Horn Dániel: **Mit keres egy közgazdász az iskolában?** (videó) – 2021. február 2.
- Kiss Hubert János: **Karcolás vagy sebhely? - Kockázatvállalás a pandémia idején** – 2021. január 30.
- Kovai Cecília, Szőke Alexandra: **A gyermeknevelés, mint befektetés? -- A szülői felelőségek átalakulása** – 2021. január 27.
- Reizer Balázs: **Munkaerőhiány – aggódjunk, ha panaszkodnak a vállalatok?** – 2021. január 22.
- Páger Balázs: Sziklai R. Balázs: **Az egész ország megérzi, ha a Dunaferr bedől** – 2021. január 20.
- Sziklai R. Balázs: **A koronavírus-vakcinák és a bizonytalanság: számokon mutatjuk, miért éri meg beoltani magunkat** – 2021. január 14.
- Somai Miklós: **Brexit-végkifejlet: miért volt ilyen nehéz?** – 2021. január 7.
- Brucker Balázs: **Értékek és érdekek harca – az EU 2021 és 2027 közötti kohéziós politikája** – 2020. december 29.
- Kiss Hubert János: **Versengő vagy együttműködő lény az ember?** (videó) – 2020. december 29.
- Koren Miklós: **Ha érteni akarsz, mérj!** (video) – 2020. december 15.

VGI Blog

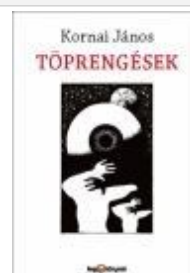
- Éltető Andrea: **A katalán választás után** – 2021. február 17.
- Éltető Andrea: **Digitális megosztottság – haladunk valamerre?** – 2020. december 17.

KTI Blog nemzetközi cikkajánló

- A Pfizer és a vakcinaelosztás morális dilemmái – Inside Pfizer's Fast, Fraught, and Lucrative Vaccine Distribution**, Stephanie Baker, Cynthia Koons and Vernon Silver
2021. március 4. – Bloomberg
- A COVID-buborék – The COVID Bubble**, Nouriel Roubini
2021. március 2. – Project Syndicate
- Jogosak-e az inflációs félelmek? – Are Inflation Fears Justified?**, Kenneth Rogoff
2021. március 1. – Project Syndicate
- Az otthoni munka valódi költségei –The True Costs of Working From Home**, Sarah Holder
2021. február 26 – Bloomberg
- Kongresszusi döntések és hatásuk a járvány idején: irodalmi áttekintés – Acts of Congress and COVID-19: A Literature Review on the Impact of Increased Unemployment**, Elena Falchetta, and Vegard Nygaard
2021. február 24. – The Federal Reserve System

Könyvajánló

Töprengések címmel megjelent Kornai János új könyve

Programajánló

---

március 18. 14.00–16.00 Bisztray Márta, Francesca de Nicola, Muraközy Balázs: **Industry dynamics and high-growth firms' contribution to productivity growth** **KTI online szeminárium**

április 1. 10.00 – 11. 30 Peragovics Tamás: **China's Mergers & Acquisitions Attempts in the United States - Beijing's Deadly Hug Unfolding?** **VGI Műhelybeszélgetések**

április 8. 14.00–16.00 Bíró Anikó, Branyiczki Réka, Elek Péter: **Involuntary and Voluntary Retirement: Causal Effects on Healthcare Use and Health Status,** **KTI online szeminárium**

május 13. 10.00 – 11. 30 Sass Magdolna: **"Indirekt" FDI** **VGI Műhelybeszélgetések**

Kiadó: Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont **Székhely:** 1097 Budapest, Tóth Kálmán u. 4.

Szerkesztők: Balabán Zsuzsa, Siposs Zoltán **Olvasószerkesztő:** Patkós Anna

Feliratkozás/Leiratkozás